

PESTI HIRLAP

Ujabb ásatások Budán és környékén.

Európa legnagyobb amfiteátruma.

Mig méla csilingeléssel vonul a villamos az óbudai végállomás felé, napszámosok lapátolják és planirozzák a földet azon a dombszerű, messzire kiemelkedő óriás telektömbön, amelyet négy oldalról a Nagyszombat-utca, a Szőlő-utca, a Viador-utca és a Pacsirtamező-utca határolnak. Köralaku hatalmas kőfalak kerülnek elő kapavágásra a földből, sziklapadok és egy beomlott ókori páholy körvonalai, ahonnan előkelő római urak és hölgyek gyönyörködtek az ókori aréna véres látványosságában. Már sejteni lehet a vadállatok istállóját és az öltözőszobákat, amelyekben a gladiátorokat dörzsölték és olajozták az életre-halálra menő kardviadalhoz.

— Ime, a világ egyik legnagyobb amfiteátruma! — mondotta Domján Árpád szobrász, aki kalauzol az ásatásoknál. Ehhez hasonló csak az ostiumi.

— Nagyobb mint a régi akvinkumi amfiteátrum?

— Talán kétszerese annak.

— Mekkora az átmérője?

— Százhuszonnyolc méter.

Körültekintgetek a sivár telektömbön, amelyet frissen ásott árkok szelnek keresztbe, de jóformán semmit sem látok. Gyakorlott régész szem kell hozzá, hogy valamit fölfedezzen. A kiásott részeket is újra elföldelik, vagy bedeszkkázzák, hogy ellenálljanak az idők viszontagságának. Az amfiteátrum világra bukkanásának egyelőre utjában áll az a néhány divatját mult óbudai házikó is, amely lebontásra vár.

A tudományos világ már régen sejtette, hogy az ókori Akvinkumnak volt egy másik nagy amfiteátruma is, de erre bizonyosság csak akkor derült, amikor dr. Nagy Lajos egyetemi magántanár, az akvinkumi muzeum igazgatójának vezetésével megkezdődtek itt az ásatások. A munka csak nehezen halad. Csak tizenkét munkás áll a kitűnő tudós rendelkezésére és sok segédeszköz is hiányzik, ami a modern ásatásokhoz szükséges. És több épületet le kell bontani, hogy az ókori cirkusz a maga egészében kibontakozhasson.

Fantasztikus tervek merültek föl, hogy mi történjék, ha a gigantikus épület-omladék a maga egészében napvilágra kerül. Külföldi érdekeltséget szeretnének bevonni a munkálatok folytatására. A kiásott amfiteátrum felső részét parkirozni szeretnék, — a földszintjén pedig egy ókori kocsmát akarnak berendezni, korhű berendezéssel, és felszolgáló személyzettel. A Bécsi-ut felől autón közlekedő külföldieknek kellemes felfrissítő-helyül szolgálhatna.

Az újabb akvinkumi ásatások iránt nagy az érdeklődés Rómában is. Róma egyik muzeumban egész akvinkumi termet rendeztek be szobor- és kőemlékekből, amiket dr. Nagy Lajos vitt magával ajándékba. Itt őrzik mását a vízi orgonának is, amelynek eredetije az akvinkumi muzeumban van s amiért az angolok állítólag egymillió pengőt ígértek.

A Nagyszombat-utcai kutatáson kívül még két helyen folynak nagyszabású ásatások, amiket a Fővárosi régészeti intézetből irányítanak: Tabán üresen maradt telkein és Békásmegyer határában. Óskori kelta emlékek után kutatnak. Találtak is nagy tömegben vörös festésű edénytöredékeket, vonaldíszes urnát, terakottát, hasonlókat ahhoz, amilyenek Dél-Franciaországban kerültek elő a földből. — jeleül, hogy ezen a földön már a rómaiak előtt magas kelta kultúra volt.

De Békásmegyeren óskori veremlakásokat is kiástak, ami azt bizonyítja, hogy Akvinkum virágzása idején is voltak a környéken falvak, amelyek még a maguk primitív kő-korszakát élték.

A tabáni ásatásoknál rengeteg török edény-törmelék is napfényre került, beomlott gödrökből, amiket a régiak nyilván szemét-telepnek használták. Ezeket a leleteket most gondosan restaurálják s Buda visszafoglalásának kétszázötven éves közeli emlékünnepején fogják a nyilvánosságnak bemutatni.

Szekula Jenő.